

Õiguskantsler

Teie 06.06.2022 nr

Meie 09.06.2022 nr 7-5/220832/2203143

Narva Soldino Gümnaasiumi ümberkorraldamine

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite koos mitme teise Narva Soldino Gümnaasiumi õpilase vanemaga õiguskantsleri poole, kuna Te ei ole rahul Narva Soldino Gümnaasiumi ümberkorraldamise kavaga.

Mõistame Teie seisukohta. Narva Linnavalitsus on koostanud hariduse arengukava eelnõu, mis plaani kohaselt saadetakse linnavolikogule arutamiseks juunikuu lõpus. Seda eelnõu on avalikkusele tutvustatud ja kõik huvilised on saanud teha selle kohta kirjalikke ettepanekuid. Linnavalitsusest selgitati õiguskantsleri nõunikule, et vastavalt aruteludes tõstatatud ettepanekutele on eelnõu ka muudetud. Praegu pole alust öelda, et arengukava on õigusvastane.

Meie andmetel ei ole Narva Soldino Gümnaasiumi ümberkorraldamise kohta veel otsust vastu võetud. Järelikult ei ole seoses sellega ka Teie ja teiste Narva Soldino Gümnaasiumi lapsevanemate ja laste õigusi rikutud.

Kui linn peaks tegema Narva Soldino Gümnaasiumi ümberkorraldamise kohta otsuse ja Teie või mõni teine lapsevanem leiab, et selle otsusega rikutakse lapsevanema või lapse subjektiivseid õigusi (õigusi, mida seadus inimesele annab), on lapsevanemal võimalik pöörduda kaebusega Tartu Halduskohtusse (vt nt Tallinna Halduskohtu otsus asjas nr [3-20-1100](#)). Õiguskantsler ei saa paraku anda hinnanguid vaidlustamise väljavaadete ega tulemuse kohta.

Vanema õigus valida lapsele kooli

1. Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 37 lõikes 1 on sätestatud, et igal inimesel on õigus haridusele ning et kooliealistel lastel on kohustus õppida seaduses määratud ulatuses. Et teha haridus kättesaadavaks, peavad riik ja kohalikud omavalitsused ülal vajalikul arvul õppeasutusi (PS § 37 lg 2). See tähendab, et riik ja kohalikud omavalitsused kohustuvad tagama igale koolikohustuslikule lapsele juurdepääsu haridusele nii, nagu Riigikogu loodud haridussüsteem võimaldab. Riigikogu peab nende kohustuste täitmiseks looma õigusraamistiku, põhiseadus ei sätesta haridussüsteemi (sh koolide asukoha ja struktuuri või selle muutmise) kohta täpsemaid nõudeid.

Laste hariduse valikul on otsustav sõna vanematel (PS § 37 lg 4). See tähendab, et vanemal on õigus valida lapsele kool olemasoleva haridussüsteemi piires. Näiteks ei pea vanem otsustama

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

avalik-õigusliku kooli kasuks, vaid võib lapsele valida erakooli, vanem saab kaasa rääkida ka lapse õppekava valikul.

2. Riigikogu on hariduspõhiõiguse realiseerimiseks loonud vastava õigusliku raamistiku [põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega](#) (PGS).

PGS § 10 lõike 1 järgi tagab kohalik omavalitsus kõigile koolikohustuslikele lastele õppimiskoha elukohajärgses koolis. Seega tuleb koolikohti luua nii palju, et oleks tagatud põhihariduse kättesaadavus (vt PGS §-d 6 ja 7).

Samas ei ole lastel ega vanematel õigust nõuda hariduse saamist ühes kindlas õppeasutuses, kindlal aadressil või kindlas juriidilises vormis. Neil ei ole õigust nõuda ka sellistest ümberkorraldustest hoidumist, mis on avalikes ja kogukonna huvides vajalikud ega ole üksikisikutele ülemäära koormavad (vt Tallinna Ringkonnakohtu kohtumäärus asjas nr [3-17-581/9](#)).

Kooli ümberkorraldamine

3. Kooli korraldab ümber ja kooli tegevuse lõpetab kooli pidaja, kes peab enne seda ära kuulama hoolekogu ja õpilasesinduse arvamuse (PGS § 80 lg 1). Ümberkorraldamine võib tähendada mitmesuguseid toiminguid: näiteks ühendatakse koolid üheks või mitmeks kooliks, kusjuures ühendatavad koolid lõpetavad tegevuse ja nende baasil asutatakse uus kool või uued koolid; kool või koolid liidetakse teise kooliga ja liidetav kool või liidetavad koolid lõpetavad tegevuse või muudetakse kooli tegutsemise vormi (nt põhikooli ja gümnaasiumina tegutsenud kool jätkab üksnes põhikoolina, vt täpsemalt PGS § 80 lg 2).

Kooli ümberkorraldamise ja tegevuse lõpetamise otsusest tuleb teatada Haridus- ja Teadusministeeriumile, koolile, vanematele, õpilastele ja nende elukohajärgsetele valla- või linnavalitsustele kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis vähemalt viis kuud enne uue õppeaasta algust (PGS § 80 lg 3). Kool korraldatakse ümber või kooli tegevus lõpetatakse ajavahemikus 1. juulist sama aasta 31. augustini (PGS § 80 lg 4).

Kuna seni ei ole veel Narva Soldino Gümnaasiumi ümberkorraldamise otsust tehtud, ei ole alust ka väita, et mainitud seadusesätteid on rikutud.

Arengukava kehtestamine

4. Narva linn on siiski algatanud hariduse arengukava eelnõu menetluse, kuna edaspidi tuleb paratamatult teha linna haridusvõrgus muudatusi ([eelnõu ja selgitus](#)). Narva Linnavalitsusest selgitati õiguskantsleri nõunikule, et linna koolivõrgu ümberkorraldamine on tingitud mitmest asjaolust. Laste arv Narva linnas väheneb jätkuvalt. Seega ei ole majanduslikult otstarbekas jätkata olemasoleva koolivõrguga ka edaspidi. Teiseks, alates 1. septembrist 2023 avab riik Narvas kaks riigigümnaasiumi umbes seitsmesajale õpilasele. See tähendab, et enamik linna koolide gümnaasistidest läheb õppima riigikooli ja õpilaste arv linna koolides (sh Narva Soldino Gümnaasiumis) väheneb gümnaasiumiosa sulgemise tõttu. Seetõttu tuleb linnal koostada plaan, kuidas korraldada põhikoolid ümber nii, et nende ülalpidamine oleks otstarbekas ja linnale jõukohane. Veel selgitati Narva Linnavalitsusest, et aastal 2024 avatakse linnas keelekümbeluskool, kuhu samuti osa õpilasi õppima asub.

[Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) § 37 lõike 1 järgi peab vallal ja linnal olema arengukava ja eelarvestrateegia, mis on aluseks eri eluvaldkondade arengu integreerimisele ja

koordineerimisele. Vald ja linn võivad koostada arengukava ka mõne tegevusvaldkonna arendamiseks (KOKS § 37 lg 3 p 2).

Arengukava ja eelarvestrateegia eelnõu koostab valla- või linnavalitsus, kes esitab selle vastuvõtmiseks valla- või linnavolikogule (KOKS § 37² lg 4). Valla- või linnavalitsus korraldab avalike arutelude kaudu kõigi huvitatud isikute kaasamise arengukava ja eelarvestrateegia koostamisse (KOKS § 37² lg 5). Samuti peab valla- või linnavalitsus avalikustama arengukava ja eelarvestrateegia eelnõu valla või linna veebilehel vähemalt kaheks nädalaks (KOKS § 37² lg 6). Valla- või linnavolikogu kinnitab arengukava ja eelarvestrateegia määrusega hiljemalt KOKS § 37² lõikes 3 nimetatud tähtpäevaks (KOKS § 37² lg 7). Narva linna [põhimääruse](#) punktis 9.1.3 on samuti ette nähtud, et linnavolikogu teeb arengukava projekti kättesaadavaks kõigile linnaelanikele ning kinnitab linna arengukava pärast seda, kui on vastavad ettepanekud määratud ajaks läbi vaadanud.

Narva Linnavalitsuse selgituste kohaselt on linna hariduse arengukava eelnõu avalikult arutatud kahel korral (vt [kutse](#)) ning eelnõu on tutvustatud Narva Soldino Gümnaasiumi kooliperele. Soovijatel oli võimalus esitada 11. maist kuni 30. maini eelnõu kohta ettepanekuid (vt [eelnõu ja selgitus](#)). Juuniku lõpus peaks hakkama eelnõu arutama Narva Linnavolikogu.

Niisiis on linnal õigus koostada hariduse arengukava. Linna põhjendused haridusasutuste ümberkorraldamise vajaduse kohta on mõistetavad. Linnal kui kooli pidajal on lai otsustusruum kuidas täpsemalt tuleks linna haridusvõrku kujundada. Hariduse arengukava eelnõu pole veel vastu võetud, linn kavatseb seda täiendada aruteludelt saadud ettepanekutega. Praegu ei viita miski sellele, et arengukava menetlemisel on vigu tehtud.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Narva Linnavalitsus